

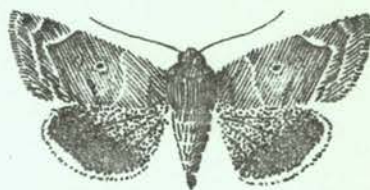
Eupithecia egenaria H.S.
(1959)

Grammodes stolidata F.
(1955 Ik, 1963)

Sedina büttneri Her.

Cosmia affinis L.

Cryphia algae F.

Arvoisa seuramme jäsen.

Vuoden ensimmäisessä kokouksessa 17/1 hyväksyttiin seuran jäseniksi abit. Olavi Leppänen Helsingistä ja teini Antti Eskola Lahdesta sekä ehdotettiin teini Tom Lindberg Helsingistä.

Suurperhosfaunasta Hasselössä ja lähisaarilla esitelmöi farma-seutti C.-J. Widen valaisten esitystään runsain, etupäässä kapteeni I. Jalaksen ottamin värikuvin. Tutkimusalue käsittää muutamia Vähä-Pellingin ulkosaariston saaria, joista $2 \times \frac{1}{2}$ km mittainen Hasselö on tärkein. Sinne on $4 \frac{1}{2}$ km matka Porvoosta 27 km etelään sijaitsevan Tirmon rannasta. Tyypillinen ulkosaariston karu luonto lyö leimansa lähes koko alueelle poikkeuksena kuitenkin 45 v sitten kokonaisuudessaan palanut Hasselö, jossa lehtipuut, koivu, haapa, tervaleppä ym. ovat vallitsevina. Lehmusta on runsaasti ja paikoin suurehkoja havumetsiä. Pääosa maastosta on kalliota, mutta vaihtelevaan luontoon kuuluu myös lehtoja ja 2 pientä suota. Lehdossa kasvaa *Actaea spicata*, *Asperula odorata*, *Polygonatum multiflorum*, *Vicia silvatica* sekä runsaasti saniaisia. Hyviä keräilyalueita ovat myös läheiset Bastö-Sandö ($1,3 \times \frac{1}{2}$ km) ja Brokholm ($\frac{1}{2}$ km pitkä).

Esitelmöitsijä on kerännyt alueella vv 1953-57 aika ajoin, mutta seuraavasta vuodesta lähtien säännöllisesti. Lisäksi siellä ovat vierailleet Strandman, Alvas, Clayhills, Grotenfelt, Heino, Jalas, v. Schantz ja Seppänen. Kaikkiaan on Porvoon pitäjän 688 lajista löydetty Pellisgistä 550 ja tältä alueelta 482 lajia jakaantuen seuraavasti:

	Hasselö	Muu P.	P:n pit.	Kiintoisista lajeista mainittakoon seuraavaa: P. apollo, joka vielä 1950-luvulla oli melko tavallinen, ei ole näyttäytynyt v:n 1960 jälkeen. V. io oli yleinen loppukesällä 1959-61, mutta 1962 ei havaintoja. L. daplidicen saanut B. Olsoni 31/7'57 Suur-Pellingistä, V. l-albumin A. Magnusson Vähä-Pellingin Lököstä 8/8'
Päiväperh.	46	53	76	
Kiittäjiä	8	11	14	
Kehrääjiä	41	46	58	
Yökkösiä	208	224	252	
Mittareita	150	177	227	
Loppuryhm.	29	39	58	
Yhteensä	482	550	688	

=====

me
'13, V. xantholasta 4/7'54 6 yksilöä Bastö-Sandöstä ja 16/8'58 1 yksilö Hasselöstä. Sc. orion oli Magnussonin mukaan 1910-20 luvulla Hasselön kallioidella yleinen, nykyisin kokonaan kadonnut. H. bicuspiksen, bifidan, St. fagin Gl. crenatan, N. phoeben ja E. similiksen toukkia on löytynyt alueelta, viimeainittua imagoita myös joka vuosi. P. coenobita ja T. ludifica saatu 1959 ja Acronyctat acerista lukuunottamatta. A. fennica (3), E. sigma 12/7'60, M. turca 13/7'60 (2), C. lactucae toukkia 1960, A. perflua 1960-62, C. sponsa 27/7-16/8'59 (9), nupta 11/8'60, adultera 1958-62, promissa 1960, fulminea 16/8 ja 31/8'60, Sc. ornata saatu valolla 26/7'53 Gäddragin kylästä, V. cambrica 16/7'60, E. pernotata ja E. tripunctaria yksitellen, orphnata perhosena harvinainen, toukkana yleinen, A. syringaria Suur-Pellingistä 1939 (Nylund), L. gri-seola 23/7-24/7'61 (2), P. muscerda Vähä-Pellingistä 26/7-27/7'47 (3) (Strandman), Suur-Pellingistä 25/7'47 (Nylund) ja 1928 (Karvonen), Ae. apiformis silloin tällöin ja melanocephala 25/6'59 kotelosta, vanhoja reikiä runsaasti haapojen oksissa, C. cossus toukkana ja imagona.

Alueen vaihtelevat biotoopit tekevät perhosfaunan monipuoliseksi ja sen edullinen sijainti tuo sinne aika-ajoin runsaastikin vael-

tajia, joiden ansiosta keräily siellä on kiintoisaa.

Keskusteluun osallistuivat Suomalainen, Grotenfelt ja Sotavalta.

Tiedonantojen sarjassa:

- prof. E. Suomalainen esitteli Skat Hoffmayerin "De danske Ugler", uuden painoksen erinomaiseksi tunnettua yökkökirjaa, jossa on viime aikojen uudet lajit ja myös teksiosaa on huomattavasti laajennettu. Teoksen hinta on n. 42:- nmk. Samalla hän esitteli Niilo Vappulan "Suomen viljelyskasvien tuhoeläinlajisto, jonka n. 1000 lajista perhosia on n. 400 eli 40 %.

- fil. tri Harry Krogerus näytti Eupithecia egenarian H.S, maalle uuden suurperhoslajin (902), jonka hän oli saanut Karjalohjalta 25/6 '59 Laji, joka tunnetaan Itä-Preussista, Inkeristä ja Ruotsista (Svensson 1956) elää Tiliällä ja muistuttaa suuresti E. castigataa, josta sen voi kuitenkin erottaa ulomman poikkiviirun 2-kertaisuuden ja sen ulkopuolella olevan vaalean reunuksen perusteella. J. Kaisilan mukaan Lempke on julkaissut lajin genitaalikuva ja Zeller selittänyt sen Liivinmaalta.

- fil. tri Jouko Kaisila näytti Ephestia calidella Gn. -yksilön, maalle uuden nähtävästi importtimikron, koisaperhosen, jonka O. Winter oli 3/9 '62 tallettanut eräästä siirtomaatavaraliikkeen ikkunasta Helsingistä. Laji on levinneisyydeltään mediterranean ja tavattu pohjoisempana harvinaisena varastotuholaisena (toukka viihtyy viikunoissa).

- rehtori A.V.V. Mikkola näytti sarjan toisiaan muistuttavia Plusialajeja: bractea, excelsa, jota, v-aureum, gamma, macrogamma ja confusa, jotka vertaillen on helppo erottaa, mutta yksinään tarkastettaessa voivat aiheuttaa erehdyksiä. Pl. excelsa muistuttaa suuresti Pl. bracteaa, josta sen kuitenkin erottaa huomattavasti pienemmän täplän, joka lisäksi on kullavärinen (bractealla hopeanvärinen), v-aureumin etusiipiä muistuttavan pohjakirjailun, selvän, mutkikkaan aaltoviirun ja takasiipien poikki kulkevan selvän tumman juovan perusteella. Keskustelua: Jalas, Kaisila, Sotavalta.

- professori Olavi Sotavalta näytti valokuvan hänen tutkittavanaan olevista 12 Hyphoraiä alpina Quens.-yksilöstä ja selosti lajin eri rotujen esiintymistä ja ulkonäköä. Nimirotuun alpina alpina kuuluvat sekä Acerbin 1799 Enontekiöstä löytämä ♀ (ei ♂, kuten kirjallisuudessa on mainittu) että esittäjän 10/7 '62 Saanalta saama rodun ainoa tunnettu ♂. Rotu on rakenteeltaan robusti, paksuruumiinen, siivet kapeahkot, etusiipien etureuna kaareva, täplät selvästi keltaiset, tuntosarvet n. 1/4 etusiiven pituudesta. Siperialainen rotu alpina sibirica Bang-Haas selitettiin H.J. Elwesin 1898 Tshuja-vuoristosta löytämän ♂:n ja ♀:n perusteella. Tämän rodun rakenteisia yksilöitä on löydetty lisäksi sekä 1896 (Leder) että 1925-26 (Bang-Haas) Baikal-järven ympäristöstä mm. Sajjan-vuoristosta. Tämä on hennompi, kapearuumiinen ja leveäsiipinen, etusiiven etureuna suora, täplät vaaleammat, tuntosarvet n. 1/3 etusiiven pituudesta. Kolmas rotu alpina johanseni Bang-Haas tunnetaan sekä Alaskasta 1914 että Kanadan puolelta 1916 (F. Johansen), ja se myös on rakenteeltaan robusti ja kapeasiipinen, etusiiven täplät keltaiset, joten on toistaiseksi kyseenalaista, eroaako se mitenkään tyyppirodusta. Esittäjä näytti myös valokuvan Hyphoraiä-suvun muista lajeista todeten, että suku on hyvin epäyhtenäinen sekä edelleen, että Arctiidae-heimon sukujaottelun perusta, siipisuonitus, saattaa samalla lajilla-kin (H. alpina, A. caja) vaihdella ollen näin ehkä kriteeriona epäluotettava. Keskustelua Kaisila, Mikkola.

Loput tiedonannoista seuraavassa kiertokirjeessä.

Kokous, jossa oli 55 osanottajaa, päättyi klo 21,55.

Helmikuun kokous torstaina 14/2 '62 klo 19 Eläintieteen laitoksella. Esitelmänä veljekset Peltonen: Perhostoukkien määrittäminen ja -koelman laatiminen.

Johtokunta

Merikatu 29 B 8

Arvoisa seuramme jäsen.

Tammikuun kokouksen tiedonantoina:

- kapteeni Ilkka Jalas näytti Trichosea ludifican preparoidun toukan ylioppilas Eino Räsäsen ex ovo-kasvatuksesta Kuopiosta. Laji on meillä melko harvinainen ja lähinnä itäinen, joskin myös Länsi-Suomesta on löytöjä. Toukka syö pihlajaa, jolle ripustetulta syötöltä myös ♀ oli saatu. Fil.tri H.Krogerus oli sota-aikana löytänyt toukan koivulta.

- ins. P.Grottenfelt näytti maalle uuden mikron Coleophora olivacella Stt. (Grankulla 17/7'56), joka muistuttaa lähinnä C.solitariellaa, mutta jonka tuntosarvet ovat keltaiset valkoisin, kärkeen päin epäselvemmiksi muuttuvin poikkijuomuin. Etusiivet kiiltävämmät ja tasaisemmin oliivinharmaat, ripsät sisäreunaltaan vaaleammat, takasiivet hieman vaaleammat kuin solitariellalla. Kotelokoppa putkimainen. Toukka elää Cerastiumilla ja Stellarialla. Samalla hän näytti parin aikaisemmin maalle uutena ilmoittamaansa C.læsellaa, ♂ Bromarfin Täcktomista 14/6'59, ♀ Grankullasta 8/6'59.

Helmikuun kokouksessa 14/2 hyväksyttiin seuran jäseneksi teini Tom Lindberg Helsingistä ja uusiksi ehdotettiin majuri Eino Pyysalo ja sotilasteknikko Kauko Taina Kotkasta, teinit Antti Kunnas Helsingistä ja Seppo Junnila sekä Mauri Tenhonen Paneliasta. Kokouksessa oli osanottajia 67.

Suurperhostoukkien määrittäminen ja toukkakokoelman laatiminen oli fil.maist. Osmo Peltosen esitelmän aiheena. Varsinkin aloittelijalle on tärkeätä joko vertausmateriaali tai sitten hyvät värikuva-
taulut. Toukkakokoelmia on meillä kuitenkin verraten vähän ja Yliopiston hyönteismuseonkin kokoelma on tässä suhteessa varsin puutteellinen. Värikuvia ei monessakaan teoksessa ole läheskään kaikista lajeista ja useat kirjat ovat lisäksi loppuunmyytyjä (Lampert, Spuler, Buchler). Mainitsemisen arvoisia ovat seuraavat teokset: Gullander: Pohjolan päiväperhoset (värikuva n. 40 päiväperhostoukasta), Nordström - Wahlgren: Svenska fjärilar (erittäin hyvä värikuva n. 350 suurperhostoukasta, teos kuitenkin loppuunmyyty) Hoffmeyer: De danske Spindere, De danske Ugler, De danske Maalere (toukkakuvat varsin monesta lajista, useimmat kuitenkin vähemmän onnistuneita, Koch: Wir bestimmen Schmetterlinge, Band I -IV (suht. halpa ja varsin käyttökelpoinen teos, jossa imagojen ohella kuva melko monesta toukasta, eräät kehrääjätoukat kuitenkin Keski-Euroopassa vallan toisen näköisiä kuin meillä), Stokoe: The Caterpillars of the British butterflies and moths. Juul: Nordens Eupithecier (hyvät suurennetut värikuvat lähes kaikista Eupithecia-toukista). Koska toukkien määrittäyksessä on suuri merkitys myös löytöajalla ja ravintokasvilla, on tässä suhteessa verrattomana apuna Seppäsen: Suomen suurperhostoukkien ravintokasvit.

Erikoistuntomerkkejä, joihin toukkien määrittästyössä on kiinnitettävä huomio: Vatsajalkojen lukumäärä: yleensä 4 paria, mittareilla vain 1 pari, yökkösten loppupään lajeilla (Euclidimera - Hypenodes) yleensä 2 paria (samoin Catocala-toukkien nuoruusasteilla). Toukan karvaisuus: pitkäkarvaisia ja usein tupsuja omaavia ovat Lasiocampidae, Lymantriidae, yökkösistä Panthea - Apatele sekä Arctiidae. Eräillä toukilla kuitenkin niin paljon pieniä huopakarvoja tai sukasia, et-

tä toukka vaikuttaa (varsinkin suurennuslasilla katsottuna) karvaiselta: Pieridae, Lycaenidae, Conistra rubiginea ja mittarisuku Colostygia. Kaljuillakin toukilla pieniä, tavallisesti käsnistä lähteviä sukasia, joiden paikka suorastaan ratkaiseva lajimääritykselle silloin, kun muita erottavia tuntomerkkejä ei ole (ketotaksia). Päiväperhosheimon Nymphalidae toukilla oraita ja piikkejä, kiitäjillä taas peräsarvi. Toukan väritys: toukalla voi olla selkä-, sivuselkä-, sivu- ja vatsajuova, selässä voi olla ruutu-, kolmio- tai muun muotoisia täpliä, kyljissä vinoviiruja jne. Niiden merkitys toukan habitukselle leimaa antavana ilman muuta selvä. Päässä monesti erottavia tuntomerkkejä (esim. Notodonta ziczac pää himmeä, N.torva pää kiiltävä). Kyljissä olevat huokoset voivat olla erivärisiä ja -muotoisia ja niiden sijainti esim. sivujuovaan nähden luonteenomainen. Niska- ja peäkilyvässä on usein eroja (esim. Orthosia opiman niskakilpi selvästi tummempi kuin graciliksen); peräkilyvän muoto myös vaihtelee. Eräillä mittaritoukilla on luonteenomaiset perälisäkkeet (suvat Nothopteryx, Lobophora, Mysticoptera, Chloroclysta ja Dysstroma). Siiramaiset toukat yleensä Lycaenidae-heimoon kuuluvia, mutta myös Zygaenidae-heimon toukat erehdyttävästi samanmuotoisia.

Esittäjä pani kiertämään pari kokoelmalaatikkoaan, joissa toukat oli sijoitettu imagojen viereen. Erilliseen laatikkoon oli lisäksi koottu muutamia toukkia, joiden imagot ovat hyvin samannäköisiä, mutta toukat aivan erilaisia (Cucullia umbratica, lucifuga ja lactucae sekä Apatele tridens, psi ja cuspis) ja myös päinvastoin toukkia, joita on miltei mahdoton erottaa, vaikka imagot ovat erilaisia (Drepana falcataria, ja curvatula sekä Orthosia gothica ja incerta). Vielä näytettiin esimerkkejä toukista, jotka eriasteisina ovat aivan erinäköisiä (Apatele alni, Cucullia lucifuga, Aglia tau) sekä eri ryhmiin kuuluvia lajeja, joiden toukissa on niin paljon samankaltaisuutta, että varsinkin aloittelija voi helposti niistä erehtyä (Argynnis niobe - Coscinia cribraria, Mamestra pisi - Calophasia lunula - Euphyia cucullata, Peecilocampa populi (yksivärinen muoto) - Catocala fraxini, P.populi (kirjava) - C.promissa, Dendrolimus pini - Panthea coenobita).

Rakennusmestari Erkki Peltonen täydensi veljensä esitystä. Hänen kokemustensa mukaan on toukkia preparoitaessa jokaiseen toukkaan varmintä merkitä lajin nimi myöhempien sekaannusten välttämiseksi. Kokoelmaan pitäisi toukat järjestää lajit vaakasuoriin riveihin. Murhatoukkien kasvattaminen vaatii erikoista huolellisuutta. Pötömaisien lienee Cosmia trapezina, joka söi jopa oman peräosansa.

Keskustelussa todettiin:

J.Kaisila: Hyönteismuseon toukkakokoelma on saanut hyvän täydennyksen maist. Nordmanin kokoelmasta. C-J.Widen: L.furciferan toukka löytyi Virolahdella tervalepältä. O.Peltonen: E.orphanatan ja subumbratan toukat samannäköisiä. A.V.V.Mikkola: Hoffmanin ja Spulerin toukkakuvat erinomaisia, mutta valitettavasti vaikeat saada. R.v.Bonsdorff: Dietzen Eupitheciateos erinomainen. Notodontidien toukat eivät ole niin selviä kuin äsken kuultiin, sillä kyhmyjen lukumäärä ja koko vaihtelee. Toukista olisi saatava värivalokuvia, jollaisia Heinänen kuvasi paljon, sillä usein on niiden asento esim. erilainen. E.Suomalainen: prof. Harry Federley oli erinomainen toukkatuntija ja piirsi runsaasti eri kehitysvaiheita. Ne pitäisi saada julkaistuksi, mutta mistä varat? Piirrosteos oli kiertämässä. J.Kaisila: N.torva elää haavalla, ziczac pajulla. v.Bonsdorff: rolemmat elävät haavalla, ziczac pajulla. v.Bonsdorff: N.phoeben toukkia löytynyt aikaisin, syyskesän naaraat eivät muni. J.Lilja: sen toukat kehittyivät 2½ viikossa. I.Jalas: se on n.1 kk aikaisempi kuin muut. St. fagin toukat söivät pienenä munan kuoren, ellei saanut sitä, kuoli. Lienee tuskin murhatoukka. E.Suomalainen: L.bicolorian toukat söivät rahanvaihdon aikana toisiaan ahtaassa kasvatuksessa. E.Valleala löytänyt N.phoeben toukan syyskuussa. J.Kaisila: Saman naaraan toukat eivät syö toisiaan, väittää eräs saksalainen tutkija. Oma kokemus sama.

Anomogyna-suku oli kapteeni Ilkka Jalaksen selostuksen aiheena. Suomi ja Ruotsi ovat maapallolla parhaassa asemassa tämän suvun suhteen, sillä kaikkialla muualla lajit ovat vielä harvinaisempia kuin meillä.

Ulkonäöltään suvun lajit ovat suuresti toisiaan muistuttavia, mutta kuitenkin helposti toisistaan erotettavissa ja eroavat selvästi muista yökkösistä. Ne ovat harmaita, kookkaita, leveäsiipisiä, hentoruumiisia ja suhteellisen huonoja lentäjiä.

Levinneisyys on selvästi pohjoinen kuitenkin siten, että Alpeilla ja muualla Keski-Euroopan vuoristoisilla metsäseuduilla tavataan lajit sincera, rhaetica ja speciosa, jotka on selitettykin sikäläisten yksilöiden perusteella. Kaikki muut lajit ovat pohjoisia, pääasiassa vain Lapissa tavattavia. Amerikasta tunnetaan lajit sincera, rhaetica (ssp.homogena) ja speciosa (ssp.mixta), muut pohjoiset myös Siperiasta paitsi borealis, jolla suppein levinneisyys, vain Skandinavian Lappi ja Kuollanniemimaa. Meillä Suomessa rhaetica ssp.fennica, Etelä-Suomessa speciosa ssp.baltica, Lapissa ssp.arctica, Kalastajasaarenon muoto ssp.rybatschiensis. Kaikki lajit ovat karsainvälisesti melkoisen harvinaisia; yleisin laji speciosa, joka Keski-Euroopassa on suuri harvinaisuus, mutta Pohjois-Suomessa melko yleinen. Harvinaisin meillä niin kuin kansainvälisestikin ehdottomasti borealis, sitten gelida, jonka levinneisyysalue paljon suppeampi kuin sinceran ja rhaetican.

Suomessa eteläisin levinneisyys sinceralla, joka harvinaisena Etelä-Suomesta Lapin eteläosiin; parhaiten saatu Kuusamosta. Rhaetica myös Etelä-Suomesta Lapin keskiosiin (havumetsävyöhykkeen rajoille), eniten Kuusamosta ja Pallaksen tienoilta (josta ei sinceraa). Kumpikin etelässä hyvin harvinaisia. Speciosa levinnyt kautta maan, pohjoisessa yleisempi kuin etelässä. Laetabilis Kuusamosta Lapin perille (hajalöytöjä etelämpääkin), eniten Kuusamosta. Gelida samoin Kuusamosta Lapin perille, eniten Kuusamosta ja Oloksen - Pallaksen tienoilta. Borealista saatu vain Itä-Lapista ja samoin Oloksen-Pallaksen maastosta runsaat 20 yksilöä.

Biotoopit: Kaikki lajit ovat tuoreiden metsämaiden lajeja lennellen lähinnä mustikkaa kasvavissa rehevissä kuusimetsissä ja soiden laitamilla Perä-Lapin koivikoissa. Esiintyminen hyvin paikottais-speciosaa lukuunottamatta, jolla pohjoisessa melko yhtenäinen levinneisyys.

Lentoaika suunnilleen juhannuksesta eteenpäin, jolloin sincera lienee aikaisin, sitten nähtävästi borealis, gelida, speciosa ja lopuksi rhaetica, joka aloittanee lentonsa n. 2 viikkoa sinceran jälkeen. Speciosaa lukuunottamatta lienee kaikilla lyhyt, ehkä vain n. viikon kestävä lentoaika. Säätilan kehitys saattaa tietysti aiheuttaa melkoisia eroja lentoaikoihin.

Ravintokasvit ja kasvat; Yleinen käsitys on, että suvun lajit eläisivät ainakin mustikalla, joka Saksasta mainitaan sinceran ravintokasviksi ja jolla laetabilista ja gelidaa on kasvatettu ja jota rhaetican on todettu syövän. Speciosalla on mainittu myös Solidago ja Hieracium ravintokasveiksi ja gelidaa on kasvatettu voikukalla. Lingonblad löytänyt viimeainitun toukkia kenttähaavilla. Borealisen ravintokasvista ei tietoa. Kaikkien lajien kehitys ainakin Suomessa lienee kaksivuotinen ja siitä johtuen tavataankin lajeja pääasiassa vain joka toinen vuosi, Länsi-Lapissa parillisina, Kuusamossa parittomina vuosina.

Pyydystyä: Pääasiassa yölentäjiä, joskin sinceraa saatu ehkä eniten iltapäivällä ja illansuussa. Rhaetica alkaa lentonsa Lapissa vasta klo 23 jälkeen, speciosa ja laetabilis hiukan aikaisemmin. Suurin osa pyydystetty lennosta haavilla, mikä onkin helppoa kun lajit ovat hitaita lentäjiä joskin lentävät usein niin korkealla, että on vaikea saada kiinni. Hitain lentäjä ja samoin helpoin kiinni otettava on laetabilis, speciosa ja rhaetica jo vaikeammin seurattavissa. Speciosaa, rhaeticaa ja sinceraa saatu myös valolta, syötöltä kaikkia

muita lajeja paitsi borealista, joskin vain speciosa ja rhaetica tulevat hyvin syötille, gelida kohtalaisesti ja laetabilis ja sincera heikosti.

A.sincera -löydöistä kertoivat E.Valleala, J.Kaisila, V.J.Karvonen ja M.Korolkoff, V.L.Heinäsen A.laetabilis -löydöstä korkeakoskelta E. Suomalainen.

Tiedonantojen sarjassa:

- tri V.J.Karvonen näytti 3/2'63 keittiöstään saamansa Ephestia calidellan, jonka toukka lienee tullut joko viikunoissa tai kastanjoissa.

- kielenkäänt. M.Korolkoff näytti viinirypäleistä saamansa mikron, joka vielä toistaiseksi on määrittämättä.

- fil.tri J.Kaisila kertoi ns. klorokresoolimenetelmästä perhosia säilytettäessä preparoimattomina. Mainitun aineen avulla saadaan perhoset pidetyksi levityskuntoisina jopa vuodenkin edellyttäen, että ne on suljettu ilmatiiviisti esim.muovirasioihin, joita suljettaessa on huolehdittu oikeasta alkukosteudesta. Ainetta pannaan rasiaan n. teelusikallinen, mutta tärkeätä on huolehtia siitä, että kuhunkin rasiaan sijoitetaan vain sellainen erä perhosia, että ne hyvin voidaan samalla kertaa levittää. Avatussa rasiassa näet perhoset nopeasti jäykistyvät eikä näin säilöttyjä perhosia voida pehmittää. Fil.maist. A.Nordman totesi, että menetelmä vastaa jo 1850-luvulla käytettyä "laakerinlehtisäilytystä" pahviputkissa.

Kokous päättyi klo 21,58.

Vuosikokoukseen 14/3'63 oli saapunut 59 osanottajaa. Avauspuheessaan totesi seuran puheenjohtaja prof.Esko Suomalainen, että kulunut vuosi oli muodostunut hyvin antoisaksi perhostutkimukselle. Helsingin Hyönteisvaihtoyhdistyksen kustantamana oli keväällä nähnyt päivänvalon uusi suurperhosluettelo laajoin levinneisyystiedoin ja tarkistetuin pisteluettelo, prof. M.v.Schantz oli saanut pikkuperhosrevidoinnin suoritetuksi jo melko pitkälle ja saattanut seuran kautta tiedot julkisuuteen, fil. tri J.Kaisilan väitöskirjatyönä julkaisema ekspansiolajeja koskeva, kansainväliseltäkin kannalta katsottuna hyvin arvostettu tutkimus oli ilmestynyt kesällä, Nordströmin levinneisyysluettelon II osa, kiitäjät ja kehrääjät oli samoin ilmestynyt ja tuoreimpana ilmestynyt piispa Skat Hoffmeyerin "De danske Ugler". Uusi wieniläinen mikroteos "Microlepidoptera palaeartica" oli jo julkaissut näytevihkonsa.

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin tri V.J.Karvonen ja sihteeriksi seuran sihteeri. Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin veljekset Peltonen. Luettiin vuosikertomus, tilit ja tilintarkastajain lausunto sekä vahvistettiin tilinpäätös. Tilivastuuvapaus myönnettiin vastuuvollisille. Jäsenmaksuja päätettiin korottaa 1 mk:lla eli vuosijäseniltä 5 nmk, perhe- ja opiskelijajäseniltä 3 nmk. Johtokuntaan valittiin entiset eli puheenjohtajaksi prof Esko Suomalainen, varapuheenjohtajaksi fil. tri Harry Krogerus, sihteeriksi rehtori A.V.V.Mikkola, rahastonhoitajaksi fil.maist. Osmo Peltonen ja muiksi jäseniksi fil.tri Walter Hackman, fil. tri Jouko Kaisila ja professori Max v. Schantz. Tilintarkastajiksi valittiin samoin entiset, ekonomi Olli Ranin, prokuristi C.E.Regnell, varalle johtaja Eero Heino ja kauppat maist. Aaro Kaila.

Vuosikokousesitelmän ja tiedonantojen selostukset seuraavassa kiertokirjeessä.

Huhtikuun kokous pidetään 4/4'63 klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Esitelmänä rehtori A.V.V.Mikkola: Muodot, muunnokset ja rodot perhosfaunassamme. Lisäksi tiedonantoja. Kokouksen alussa ja välillä rahastonhoitaja vastaanottaa jäsenmaksuja. Kiertokirjeiden kannet v:lle 1962 saatavana. Hintaa -,50.

Johtokunta

Arvoisa seuramme jäsen.

Lepidopterologin matkahavaintoja Intiasta oli fil.tri Jouko Kaisilan vuosikokousesitelmän aiheena 14/3'63. Esittäjä oli tehnyt marras-joulukuussa 1962 kolmiviikkoisen matkan Intiaan ja kierrellyt eri puolilla maata (pääkohteet Bombay, Aurangabad, Kalkutta, Darjeeling, Madras, Bangalore, Mysore). Kun matkat tehtiin lentäen, jäi aikaa keräilyynkin (pääasiassa sekavalolampulla). Ajankohta osui sadekauden ja kuivan ajan välimaille, mikä intialaisten entomologien mukaan on vuoden epäedullisin keräilyaika. Perhoslajistokin oli sen mukaisesti vaihtumiskauden köyhää talvifaunaa. Vaihtumisluonnetta osoitti myös se, että sesonkidimorfeista lajeista sai toisista sadekauden, toisista kuivan ajan muotoja. Kokonaisuudessaan tuntui tämän ajan lajisto (paitsi päiväperhoset) yllättävän palearktiselta. Suuret värikkäät trooppiset muodot, joita sadeaikana on runsaasti, puuttuivat tyystin. Useat meille tutut suvut olivat edustettuina, mutta oudoin lajein, kun taas eräät meillä luonteenomaiset suvut näyttivät puuttuvan (Rhyacia, Parastichtis, Cidaria, Crambus). Ainoat tutut lajit olivat lähes kosmopoliittiset vaeltajat (Laphygma exigua, Heliothis obsoleta, Grammodes stolidia, Utetheisa pulchella, Glyphodes unionalis). Yleisiä olivat jotkut sirkumtrooppiset lajit (yökköset Prodenia litura ja Spodoptera mauritia, molemmat tuholaisia, pyralidit Maruca testulalis ja Zinckenia fascialis). Huomiota herätti pyralidien sekä hypenidien ja muiden "loppupään yökkösten" runsaus (trooppinen piirre). Vierasta lajistoa edustivat päiväperhosissa trooppiset Papiliot (vain muutamia nähtiin), danaidit, acreidi Telchinia violae (yleisimpiä lajeja), satyrیدهista Ypthima ja Lycalesis -suvut (vähemmän. ♂:lla omituiset tuoksuelimet), nymfhalideista Precis-lajit jne. Kiittäjiä ei tavattu ainuttakaan, kehrääjistä mainittakoon mm. Euproctis-lajit (nimenomaan Intiassa hyvin monilajinen suku), oudot arctiidit (Asota, Asura, Am-sacta-lajit), jotkut bombycidit ja limacodidit. Yökkösisistä edustivat trooppista lajistoa mm. Azaza, Pericyma, Achaea, Bombotelia, Acantholipes ym. sukujen lajit; mittareista vastaavasti Agathia, Pingasa ym. suvut. Saaliiseen kuului myös jokunen syntomidi ja tryrididi. Varsin runsasta pyralidimateriaalia ei kirjallisuuden puutteen vuoksi ole voitu määrittää. Esittäjä näytti matkalla ottamiensa väridioja ja lisäksi perhosaineistoa. Illan saaliit vastasivat usemmiten meikäläistä kohtalaista iltaa. Lajimäärä lähinnä kai epäedullisesta ajankohdasta johtuen oli suhteellisen pieni ja monet yksilöt olivat melko huonokuntoisia, siivet usein lintujen haukkaamia.

Mielenkiintoinen esitelmä palkittiin vilkkain suosionosoituksin.

Kapteeni Ilkka Jalas esitti uuden, kevyttekoisen ja helposti koonlaitettavan syöttirysän, johon voidaan yhdistää myös myrkkypullo. Keskustelussa rysä arvioitiin varsin käyttökelpoiseksi, joskin harjan leventäminen ja katoksen tummentaminen perhosten lennon hillitsemiseksi todettiin välttämättömäksi.

Toukokuun kokous pidetään torstaina, 9/5 klo 19,00 Eläintieteen laitoksella. Fil.tri Osmo Tuurala esitelmöi hyönteissilmän fotomekaanisista ilmiöistä. Lisäksi keskustelua kevään saaliista.

Johdokunta

Nordsjön ja Laajasalon valokaappien lukot joudutaan uusimaan, sillä avaimia tiedetään joutuneen vieraisiin käsiin. Avaimen lunastaneet saavat vaihtaa uuden avaimen (hintaa 2 mk) ensi kokouksessa.

Merikatu 29 B 8

Arvoisa seuramme jäsen.

Huhtikuun kokouksessa 4/4 hyväksyttiin seuran jäseniksi majuri Eino Pyysalo ja sotilasteknikko Kauko Taina Kotkasta, teinit Antti Kunnas Helsingistä ja Seppo Junnila sekä Mauri Tenhonen Paneliasta. Puheenjohtaja ilmoitti, että seuran perustajajäsenen, fil.maist. O. Nylundin 70-vuotispäivänä oli seuran johtokunta käynyt onnittelukäynnillä hänen luonaan, mistä seuralle oli saapunut kiitoskortti. Saapuvilla oli 48 jäsentä.

Muodot, muunnokset ja rodut perhosfaunassamme oli rehtori A.V. V. Mikkolan pakinan aiheena. Aluksi kertoja totesi, että lajin sisäinen vaihtelu on eri lajeilla hyvin erilainen, a) toisilla ♂ ja ♀ hyvin samannäköiset (A. urticae, useat yököt), b) toisilla erinäköiset - sukupuolidimorfismi (useat kehrääjät- ja mittarit), c) joidenkin ♀:lla dimorfismi (A. paphia + valesina-muoto), d) joidenkin sekä ♂:lla että ♀:lla polymorfismi (N. pronuba, A. secalis, C. graminis). Hyönteismaailmassa juuri perhosilla näkyvin polymorfismi.

Muuntelemattomilla lajeilla (esim. V. cardui) usein laaja, yhtenäinen populatio, jossa jatkuvat vaellukset pitävät kannan - homogeenisena. Italiassa todettu joskus runsaasti joukossa vaaleita, vakiuisesta kannasta poikkeavia muotoja, jotka Saharasta tulleita, kuiva - lämmin modifikaatioita, aberratiivisia muotoja, joiden jälkeläiset kuitenkin vakiokannan kaltaisia.

Melanismi voi olla ympäristötekijäin aiheuttamaa, kuten meillä usein Clossianoilla soilla, meren tai joen saarissa. Herkkiä tälle lajit, joiden kotelo aika lyhyt, kuten joskus kasvatuksissa saadut patoloogiset muodot; nämäkin siis modifikaatioita. Geneettistä melanismia edustaa sensijaan esim. A. paphia valesina, joka dominoiva ♀-muoto, joissakin populaatioissa melko yleinen, toisista täysin puuttuva. Teollisuusmelanismista esimerkkinä B. betularius carbonarius, jota ei meillä vielä liene tavattu, mutta joka todettiin Englannissa v. 1848 ja yleistyi siellä v:en 1898 99 %:seksi. Siellä n. 70 lajia melanistisia, meillä tuskin yhtään, vaikka todettukin joitakin yksilöitä esim. G. bidentata ab. nigra, E. bistortata ab. defessaria, Boarmia roboraria ym. Myös Apatele-suvusta samoinkuin Craniophora ligustrina tavattu melanistisia muotoja, joiden synty selvittämättä. Pohjoinen ja vuoristomelanismi yleensä geneettistä, esim. D. vinula f. phantoma, S. albovenosa f. murina, A. leporina f. bradyporina, Ph. gnoma f. frigida. Tällainen maantieteellinen rotu - forma geographica (merk. f.) eroaa tav. oleellisesti päämuodosta ilman välimuotoja, kun taas kliinit muodostavat yhtenäisen, useimmin pohjoiseen ja ylöspäin mentäessä tummenevan sarjan esim. Cl. selene - hela - hyperborea, josta viime mainittu atlanttinen, vaalea muoto. Kiintoisia ovat P. napin pohjoiset rodut bicolorata ja adalwinda, joista poikkeaa merellinen, Valassaarella tavattu kanta. Tummat yksilöt absorboivat paremmin lämpösäteitä, mikä tekee ymmärrettäväksi, että useat pohjoiset lajit ovat tummia, Anarta, Sympistis, Psodos ym. Outoa on näinollen, että joillakin lajeilla on havaittavissa vaalenemistä pohjoiseen mentäessä, Pterostoma, Saturnia.

Esitelmää täydensi laaja, "Mikkola-coll" -kokoelmasta valituista yksilöistä kokoonpantu muotoja, muunnoksia ja rotuja käsittävä näyttekokoelma.

Keskusteluun osallistuivat R.v.Bonsdorff, I.Jalas ja E.Suomalainen ensinmainitun todetessa, että P.napin Valassaaren yksilöt muistuttavat suuresti Irlannin kantaa.

Tiedonantoina:

- lu.kand. Kauri Mikkola kertoi C.lactucaea kasvatuksesta Lumparlandista (Al), josta L.muralikselta (myös Sonchukselta) löytyi runsaasti toukkia. Tulos: n. 70 toukasta 4 imagoa. Keskustalua: v.Bonsdorff, A.V.V.Mikkola, I.Jalas, O.Peltonen, E.Suomalainen ja A.Strandman.

- agrologi A.Strandman kertoi Psychidi-♀♀:n preparoimisesta keittolevyn päällä n. $\frac{1}{2}$ tuumaa korkealla teesihdissä. Piti virheellisenä menettelynä sitä, että St.standfussi on poistettu meiltä, sillä vuosien tutkimusten ja kasvatuksen tuloksena todennut, että meillä on kaksi lajia, joiden toukat, kotelot ja imagot samoinkuin esiintymisbiotooppi ovat erilaiset. Poistaminen näinollen perustelematon toimenpide. R.v.Bonsdorff todennut, että suolta tulee suuria tummia, koivikosta pieniä vaaleita yksilöitä.

Kokous päättyi klo 21,26.

Toukokuun kokous pidettiin 9/5'63 52 jäsenen läsnäollessa. Illan esitelmänä kuultiin fil.tri Osmo Tuuralan monien kauniitten mikrovärikuvien avulla valaistua esitelmä hyönteisten silmissä tapahtuvista fotomekaanisista ilmiöistä. Nämä ilmiöt ovat valon voimakkuuden vaihteluista aiheutuvia pigmentin ja aistinsolujen tai niiden tumien liikkeitä. Niiden tehtävänä on säädellä silmässä muodostuvan kuvan valovoimaa. Esitelmäitsijä selosti aluksi perhosten silmissä todettuja fotomekaanisia ilmiöitä. Yksinkertaisinta tyyppiä perhosilla edustavat silmät, joissa vain ommatidejatoisistaan eristävä ns. iirispigmentti siirtyy. Monimutkaisimmassa tyyppissä siirtyvät myös itse aistinsoluisissa sijaitsevat pigmentit ja aistinsolujen tumat. Ne perhosten silmät, joissa fotomekaanisia ilmiöitä on todettu, kuuluvat EXNERin (1891) selvittämään silmätyyppiin, jossa voimakkaassa valossa muodostuu appositiokuva. Pigmentti eristää tällöin ommatidit täydelle optillisesti toisistaan. Täten kunkin ommatidin aistivaan osaan pääsevät vain sen näköakselin suuntaiset valonsäteet ja kuvan valonvoima on pieni. Silmän sopeutuessa hämärään pigmentit siirtyvät siten, että ommatidit jäävät vaille optista eristystä. Tällöin jokaisen ommatidin aistivaan osaan pääsee valoa useiden vierekkäisten ommatidien valoa taittavien osien, kristallikeilojen kautta ja kuvan valonvoima on suuri. Tällainen kuva on superpositiokuva ja se muodostuu heikossa valossa.

Tämän jälkeen esitelmäitsijä selosti yhdessä apul.prof. O.Sotavallan kanssa suorittamiaan vaaksiaisten silmiä koskevia tutkimuksia. Vaaksiaisten silmissä muodostuu aina appositiokuva. Sen valonvoimaa säätelee iiriksen tavoin supistuva ja laajentuva pigmenttiketä ja rabdomien siirtyminen. Kokonaan uutena tyyppinä fotomekaanisia ilmiöitä esitelmäitsijä on todennut surviaissääskien silmissä tapahtuvan rabdomin pikkuosasten rabdomeerien paksuntumisen ja ohentumisen.

Keskusteluun osallistuivat fil.tri H.Krogerus, joka tiedusteli syytä yökkösten silmien heijastukseen säaden vastaukseksi, että rabdomin kärjessä ilmaputkikerros heijastaa takaisin valoa ja fil.maist.A. Nordman, joka kertoi todenneensa P.cardui ja S.semele -yksilöiden lentävän myös öisin, ensinmainitun jopa vaeltavankin. Niiden silmien rakennetta olisi syytä tutkia.

Tiedonannot seuraavassa kiertokirjeessä.

Syyskuun kokous torstaina, syyskuun 26 pnä klo 19 Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Ohjelmana keskustelu kesän saaliista ja luokuisasti tiedonantoja.

Johtokunta

J.k. Jäseniä pyydetään ilmoittamaan osoitteen- ja vast. muut muutokset sihteerialle viimeistään kokouksessa.

Merikatu 29 B 8

Arvoisa seuramme jäsen.

Toukokuun kokouksessa 9/5'63 näytti rak.mest.Erkki Peltonen koelmassaan jo kaksi vuotta olleen, tieteelle näihin asti tuntemattoman toukan, joka nyttemmin on todettu Anomogyna sinceran toukaksi. Nyt esitetyn toukan löysi dos.Matti Nuorteva Kuusamosta haavan rungolta. Vastaavan toukan löysi metsätekn. Jaakko Kangas samana kesänä Pälkäneeltä je kesällä 1961 Erkki Valkeila Hattulasta 2 kpl kuuselta, mutta nämä kuolivat. Viimem. 3/6'62 samoin kuuselta löytämästä ja vain sen neulasia syömästä toukasta kuoriutui ♀-yksilö 30/4'63 oltuaan n. 2½ viikkoa kotelona. Näinollen toukka näyttää talvehtivan 2 kertaa, syö pääasiassa kuusta (ehkä myös mustikkaa) ja toisen talvehtimisen jälkeen koteloituu mitään syömättä. Toukka selvästi tunnettavissa.

Kevätppydydystys aiheutti vilkkaan keskustelun, jossa todettiin mm, että varhaisppydydystys pääsi alkamaan suht. myöhään, n. 15-20/4. Imagotalvehtijat todettiin varsin runsaslukuisiksi, C.vaccinii paikoin lähes massoittaiseksi, päiväperhoset erittäin harvalukuisiksi, vain muutamia havaintoja, kiintoisin N.io Kirkkonummelta 21/4.(Keynäs). O.sieversii Tampereella yleinen (Grönblom/Jalas), samoin Karjalohjalla (Krogerus), todettu myös Tuusulassa (Kolehmainen) ja Nordsjössä (Aalto). Ahvenanmaalla kevät yökkösistä O.gothican jälkeen yleisin siellä normaalisti suvun harvinaisin laji, O.populi, samoin aikaisempia vuosia yleisempi Ph.pilosaria (yht.18 ♂ Mannelin,Valtari,Keynäs,AVV & K.Mikkola/Mikkola), ennen keväisin vain yksittäin. Aikaisia C.clavipalpis-havaintoja (E.Peltonen,K.Mikkola). Nordman: tyyppillinen sisäotus mm Urjalassa T.Brandेरilla ja eräässä talossa Westendissä eläen mm näkkileivällä. Kokous päättyi klo 21,33.

Syvän kaipauksen merkeissä alkoi syyskausi 26/9 pidetyssä kokouksessa puheenjohtajan ilmoittaessa 67 osanottajalle seuran kunniajäsenen, kaupunginvouti Birger Lingonbladin kuolemasta 7/9 Vaasassa. 78 vuoden ikäisenä. Muistopuheessa kuvaili hän edesmenneen yli puoli-vuosisataista lepidopterologista tutkimustyötä eri osissa maamme, Karjalassa, Ahvenanmaalla ja erikoisesti Lapissa, jonka perhosfaunan vainaja oli syventynyt erinomaisella antaumuksella selvittäen useita sille tunnusomaisia muotoja. Hiljaisella hetkellä kunnioitettiin vainajan muistoa.

Jäseneksi hyväksyttiin teini Eero Karvonen ja ehdotettiin koulul. Yrjänä Levanto, johtaja Leo Dölle, lääk.kand.Erkki Laasonen ja abit. Jukka Kautto Helsingistä.

Yleiskatsauksen kuluneesta kesästä esitti seuran sihteeri toden myöhästynyttä alkukevättä seuranneen toukokuisen hellekauden sekoittaneen lentoajat, mistä oli seurauksena heikko kesäkuu mm Ahvenanmaalla, Kainuussa miltei täydellinen yökköskato (3 viikon aikana 7 valolla 5 yökköstä, kuitenkin 26/6 A.sincera Sotkamolle uutena ja Vallean Puolangan '39-löydön jälkeen toinen Ok:sta), päiväperhosten puuttuneen miltei täysin kesä-heinäkuussa lukuunottamatta Lappia, jossa varsinkin Coliakset ja Clossianat sekä P.optilete ja Pl.glandon olivat yleisiä ensinmainitun suvun antaessa aiheetta lisätutkimuksiin. E.ligea oli monin paikoin yleinen, Ivalossa jopa runsaslukuinen samoin kuin Ahvenanmaalla elokuussa L.phlaeas virgaureaen ohella. Merkittävää oli P.minoratan normaalia runsaampi esiintyminen Kilpisjärvellä samoin kuin H.sylvinuksen esiintyminen "massaotuksena" Ahvenanmaalla, vaikka se vas-

ta 3 vuotta aikaisemmin oli saatu uutena lajina maakunnalle. Kiintoisia lajeja Al:stä Sch. costae strigalis sekä Sc. rubiginata ja Ph. transversata, joka normaalia yleisempi. Yhteenvedona kuitenkin todettava, että kesän lajisto harvinaisen pieni, yksilöitä vähän, lentoajat sekkaisin, loppukesällä n. 2 viikkoa edellä normaalista ja ns. hyviä lajeja vähän.

Tiedonantojen sarjassa:

- kapteeni Ilkka Jalas näytti sarjan Ectropis consonariaa, jonka fil. tri L. Fagerström oli 1960 saanut uutena maalle, kertoja H:n Westerkullasta 16/5'61 ja nyt saatu 4 yksilöä, itse samasta paikasta 25/5 ja 1/6, dipl.ins.K. Kiianlinna 29/5 ja J. Lilja 22/5 Nordsjöstä. Lajilla lienee jo kiinteä jalansija täällä.
- prof. Olavi Sotavalta näytti Saanan laelta, edellisen kesän löytöpaikan läheltä, kiven päältä 7/7'63 löytämänsä Hyphoraia alpina ♀-kotelokopan, joka ilmeisesti on kuluneen kesän satoa.
- johtaja Leo Dölle näytti 26/7'63 Oulunkylästä valolta saamansa kauniin yksilön Mythimna turca.
- rehtori A.V.V. Mikkola näytti 29/7'63 tyttärensä, yo Heljä Mikkolan Merikadulla Eirassa valorysystä saaman Chersotis anderegii ♀-yksilön, joka on toinen löytö maastamme (B. Lingonblad Hiittisistä 25/7'60).
- ylioppilas Jorma Lilja näytti 3/8'63 Maarianhaminasta valorysystä saamansa Cucullia fraudatrixin, 3:n yksilön maastamme (O. Nylund 15/7 47 Hiittisistä ja yo. Martti Koponen 24/7'58 Nurmijärveltä).
- kapteeni I. Jalas näytti maalle uuden yökkösen, Sedina büttnerin Her. (903:s laji), saatu valorysystä 30/8'63 Harakasta. Laji on selitetty Stettinin luota 1856, kadonnut vuosikymmeniksi kunnes Urbahn sai sen 1932 samalta paikalta ja selitti sen systemaattisen aseman ja biologian. Esiintyy paikoittaisena ja harvinaisena Itä-Aasiassa Ussurin alueella, siellä täällä Venäjällä ja Länsi-Euroopan maissa, saatu sodan jälkeen Tanskasta, jossa todettu siellä täällä samoinkuin Skånessa. Toukka elää Carex acutiformiksella ja Glyceria aquaticalla, miinaa aluksi, mutta elää sitten varressa, josta vaikea löytää.
- teini Ilkka Kontuniemi näytti nyky-Suomelle uuden yökkösen, Grammodes stolidan, jonka oli saanut valolta Nordsjöstä 31/8'63. Lajin on 1955 saanut Kannakselta Kellomäeltä I.V. Kozhantshikov.
- farmaseutti C-J Widen näytti Pellingin Hasselöstä 17/7'63 valolla saamansa Diastictis artesianian, ja 7/9 saamansa Blepharita amican samoinkuin maalle uuden yökkösen, Cosmia affinis I-yksilön (904:s laji), joka muistuttaa huomattavasti C. pyralinaa, mutta takasiivet ovat huomattavasti tummemmat. Yksilö saatu syöttirysystä Pellingin Hasselöstä 14/8'63.
- lu.kand. Raimo Saarenoksa näytti 4/9'63 Lauttasaaresta valolta saamansa maalle uuden yökkösen Cryphia algae F (905:s laji). Laji on levinneisyydeltään itäinen esiintyen Etelä-Venäjältä Japaniin asti, todettu harvinaisena Etelä- ja Keski-Euroopassa, tavattu 2 kertaa Tanskassa ja Englannissa, kerran Latviassa ja samoin kaakkois-Eestissä v. 1939.
- kapteeni I. Jalas näytti Helsingistä Vallisaaresta valorysystä 16/9 saamansa Blepharita amican, joka nyt jälleen, 29 v tauon jälkeen on ilmestynyt Uudellemaalle.

Muut tiedonannot seuraavassa kiertokirjeessä.

Lokakuun kokous pidetään torstaina, 24/10 klo 19 Eläintieteen laitoksella. Fil. tri Jouko Kaisila alustaa kysymyksen toisten sukupolvien esiintymisestä maassamme.

Vaihtotilaisuus on suunniteltu pidettäväksi sunnuntaina, 17/11'63 klo 12 Apollon Yhteiskoulussa (6 kerros) yhdessä Hyönteisvaihtoyhdistyksen kanssa. Ilmoittautumiset ja vaihtolajit/sihteerille 5/11 mennessä. tiedoksi

Merikatu 29 B 8

Arvoisa seuramme jäsen.

Syyskuun kokouksessa 26/9 ilmoitti puheenjohtaja kaupunginvouti Birger Lingonbladin muistolle pitämänsä puheen jälkeen, että hän ja Jocken Waselius laskivat seuran seppeleen kunniajäsenen haudalle.

Maallemme uusia lajeja sekä muita harvinaisuuksia koskevien tiedonantojen jälkeen keskusteltiin eräistä vaeltajista samoinkuin muista kiintoisista lajeista:

-A.atroposta oli saatu eri puolilta maata: ♀ 25/8 Oulun Toppilasta, ♂ 1/9 Yli-Iistä ja yksilö 7/9 Pelkosenniemeltä (ilm.Sotavalta), ♀ 25/8 Lohjalta valorysästä (Krogerus), ♀ 22/8 ja ♂ 29/8 Viikistä valopylväältä (A.Viitanen), ♀ 21/8 Kallvikista valopylväältä (J.Pitkänen) ♀ 27/8 Vartiokylästä valopylväältä (J.Lavinto) ja 28/8 Marjaniemestä (J.Kontuniemi), V.Lauro on saanut haltuunsa 2 yks. Reposaaressa (ilm. Mikkola), 2/9 saatu Jurvasta (M.Peltola) ja Mannelin saanut haltuunsa 3 Pohj.Karjalasta (ilm.Kaisila) ja Kononen yhden Kuopiosta (ilm. Jalas).

-H.convolvulin olivat kaupungin rakennusmiehet löytäneet elävänä 31/8 Maunulasta työmaakopin seinältä ja tuoneet sen tulitikkulaatikossa E. Peltoselle, J.Lavinto löytänyt ♀ Viikistä valopylväältä 22/8, samoin N.Svahn ♂ 29/9'62 Vartiokylästä.

-Z.subtusa oli kuluneena kesänä erittäin yleinen, Pellingin Hasselössä sitä tuli sadoittain (Widen), Helsingissä yleinen ja uutena lajina Örössä (Jalas), tri Lounamaa saanut Iitistä (Suomalainen), Grönblom Tampereelta (Sotavalta), Krogerus Lohjalta yli 50 exx, Aalto Lemlannin Herröstä 25 exx, Juvalta 2 ja Parikkalasta 1, Koponen Rajamäeltä, Hakala ja Utrio Tapiolasta, Kaila 5/8 Tammiosta 16 exx päivällä haavilla lennosta, Mikkola Lemlannin Flakasta ja kirkkonummen Veikkolasta. Z.retusa sensijaan harvinainen, Sotavalta 1 Lempäälästä.

-A.perflua lienee jälleen taantuva laji, löytöjä: Krogerus Lohjalta ja Utrio 33 ja 1♀ Tapiolasta, Waselius Sommaröstä.

-N.io 21/4 kirkkonummelta (Keynäs), 5/5 Degeröstä (Kautto), 8/8 Lemlannista (Wettenhovi), 4/9 Söderskäriltä (Lokki aud.).

-Aikaisia löytöjä: B.tibiale 31/5 Oulankajoelta (Kaisila), 10/6 kirkkonummen suolla A.menyanthidia ja Chl.viridata jo loppuunlentäneitä, A.Petramaa 31/5 Siikajärveltä S.lunigera, J.Lilja Eckerön Torpista 2 E.satellititaa 25/7, Krogerus 3/7 Tr.crauzeri Lohjalta ja O.Peltonen 6/7 Mäntyharjulta.

-Yleisiä lajeja: Th.firmata Porvoon mlk (Suomalainen) ja Lohjalla (Krogerus) sekä kirkkonummella (K.Mikkola), E.sobrinata Lohjalla (Krogerus), Helsingissä ja Kainuussa (Mikkola), A.speciosa yleisin yökkönen Lohjalla (Krogerus) ja Kainuussa (Mikkola), A.crenata yleinen Porvoon mlk:ssa (Suomalainen), C.fulvata Tuusulassa (Kolehmainen).

-Normaalia harvinaisempia mm: A.hyperici Örössä 1 imago, toukkia ei (Jalas), M.w-latinum kirkkonummen suolla, Lilja 1 ♀ (K.Mikkola), C.centonalis siellä nyt harvinainen (K.Mikkola), A.urticae puuttui (Jalas), V.cardui Myrskylästä (Kaisila), Helsingistä Itämerenkadulta 14/9 1, 15/9 useita (Sorsa), Hasselöstä useita (Widén), V.atalanta Myrskylästä (Kaisila), Hasselöstä (Widén) nähty Sökössä (Mikkola), C.fraxini Lohjalta (Krogerus), kiittäjiä vähän: 1 Sm.ocellatus, 2-3 L.populi ja 1 L.tremulae toukka Lempäälästä (Sotavalta).

-kiintoisia löytöjä: Th.matura 13/8 Kirkkonummen suolta ja M.virgata 25/8 Espoon Sököstä (K.Mikkola), Sa:lle uutena C.olivata ♀ 29/7 ja ♂ 19/8 Mäntyharjulta sekä viimeainitulle uutena C.celsia ♂ 31/8 (O.Peltonen), teini S.Rahikainen löytänyt M.stallatarumin 8/9 kuolleen asunnostaan Museokadulta (Kunnas).

Kokous päättyi klo 21,25.

Lokakuun kokouksessa 24/10 oli saapuvilla 60 seuran jäsentä, Jäseniksi hyväksyttiin johtaja Leo Dölle, lääk.kand.Erkki Laasonen, teinit Yrjänä Levanto, Jukka Kautto ja Merja Jalas ja uusiksi ehdotettiin faktori Pehr Eric Grankvist Pietarsaaresta ja teinit Ilkka Kontuniemi, Riitta Kulomäki, Jussi Lavinto, Juhani Pitkänen, Kaija Seppänen, Jorma Wettenhovi ja Antero Viitanen Helsingistä.

Toisten sukupolvien esiintyminen perhosilla oli fil.tri Jouko Kaisilan alustuksen aiheena: "Sukupolvet ovat helposti erotettavissa, jos ao. lajilla on ns. sesonkidimorfismi, ts. sukupolvet ovat erinäköiset. Ellei näin ole, on niiden erottaminen usein vaikeata kuoriutumisessaan myöhästyvien ns. jättäytyjien, samallakin lajilla todettavien kehitysnouseuserojen (mm. toukilla voi olla eri määrä nahanluonteja) ja eri sukupolvien osaksi samanaikaisten lentoaikojen vuoksi. Suomen suurperhoslajeista on n. 160:llä todettu toinen sukupolvi, n. 20:llä se on säännöllisesti esiintyvä, muilla tilapäinen ja osittainen, erällä suht. usein tavattava, mutta useimmilla täysin satunnainen. Vain aivan muutamalla lajeistamme on todettukolmas sukupolvi, niilläkin vain poikkeuksellisina vuosina. Satunnaisten sukupolvien esiintymiseen vaikuttavista tekijöistä mainittiin termisen kesän pituus ja lämpötila sekä päivänpituus. Pitkinä, lämpiminä kesinä (kuten 1953, 1959 ja ilmeisesti myös 1963) todetaan runsaasti tilapäisiä, osittaisia toisia sukupolvia, ja päivänpituuden on kokeellisesti osoitettu vaikuttavan sukupolvien esiintymiseen (lyhyt päivä suosii 2.polven kehittymistä). Tuntuu kuitenkin ilmeiseltä, että myös perintötekijät vaikuttavat sukupolvien esiintymiseen ja Federleyn mukaan on se silkkiperhosella todistettukin. Kirjallisuustietojen perusteella saa myös vaikutelman, että osittaiset 2.polvet ovat yleistyneet viimeaikaisen lämpimän ilmastovaiheen kuluessa, sillä varsin monista lajeista, joilla nyt tavataan yleisesti osittaisia 2.polvia, ei sellaisia mainita käsikirjoissamme. Mittarien osalta tämä varmaan johtuu keräilytekniillisistä syistä (lamppupyynti!), mutta tuskin yökkösten, sillä niiden 2.polvet osuvat parhaaseen syöttipyyntiaikaan. Lopuksi alustaja totesi, että vaikka satunnaisia 2.sukupolvia tunnetaan runsaasti, niin ei niitä yleensä ole todettu paljoa samoilta paikoilta. Paikallisfaunojen tietojen mukaan näyttää niitä esiintyvän runsaimmin Etelä-Suomen sisäosissa. Varsinaiseen Keski-Suomeen tultaessa lukumäärä laskee jyrkästi, ja 63°:n pohjoispuolelta tunnetaan vain n. 15,6 % koko maassa todetuista."

Alustusta seurasi vilkas keskustelu, josta ilmeni mm. seuraavaa:

-K.Mikkola todennut toisena polvena Pl.gamman, festucaen ja chrysitiksen, A.c-nigrumin, D.rubin, Lammilla 29/7 Ch.clatratan, 2/8 C.pusarian ja Tvärminnessä 23/9 O.chenopodiatan.

-A.Aalto ilmoitti: Ahvenanmaalla Dr.falcataria ja lacertinaria, Juvalilla Th.batis, P.duplaris, A.exclamationis, X.fluctuata, ferrugata, E.unangulata, P.albulata, Parikkalasta M.nana ja P.comitata.

-K.Wettenhovi: P.aegeria 10/8 Lemlandista (ilmeisesti eteläinen rotu).

Tiedonanto seuraavassa kirjeessä.

Kokous päättyi klo 21,08.

Marraskuun kokous pidetään torstaina, 14/11 Eläintieteen laitoksella klo 19. Esitelmänä fil.maist. Adolf Nordman: Perhosten talvehtimisestä eri asteisina.

Joulukuun kokous pidetään torstaina, 12/12 klo 19 samassa paikassa. Esitelmänä prof. E.Suomalainen: Silkkiperhosten polyploidiasta.

Johtokunta

J.k. Joulukuun kokoukseen ei lähetetä uutta kutsua. Sihteeri.

Arvoisa Entomologi

Yllämainitun seuran viime kiertokirjeessä mainittiin mm: "Vaihtotilaisuus on suunniteltu pidettäväksi sunnuntaina, 17/11'63 klo 12 Apollon Yhteiskoulussa (6 kerros) yhdessä Hyönteisvaihtoyhdistyksen kanssa." Koska ilmoittautumisia on saapunut melko runsaasti, on johtokunta tilaisuuden päättänyt pitää ilmoitettuna aikana ja paikassa. Ohjelma on seuraava:

1. Klo 12-13 tutustuminen kohteisiin ja neuvottelu vaihdosta kuitenkin ilman lopullista ratkaisua. Tätä kohtaa toivotaan noudatettavan, jotta jokainen ehtii tutustua kaikkiin tarjolla oleviin kohteisiin ja tarvittaessa neuvotella jokaisen vaihtajan kanssa.
2. " 13- Varsinaisen vaihdon suorittaminen.
3. n" 15- "Tarinointituokio" jatkovaihtoineen.

Perhosvaihtoon ovat ennakolta ilmoittautuneet: Aalto, Jalas, Karvonen, Kullberg, Lilja, Mikkola, Nybom, Teriaho ja Valtari, kovakuoriaisvaihtoon Karvonen, Stockmann ja Wegelius. Muutkin kuin ennakolta ilmoittautuneet ovat tervetulleita. Tämä kirje lähetetään kuitenkin vain keräilijöille, joiden oletetaan voivan osallistua vaihtoon. Kustannukset todennäköisesti n 1 mk vaihtajaa kohti. Toiveluetteloitaan voi kukin jakaa vaihtotilaisuudessa.

<u>Aalto</u>	<u>Karvonen</u>	<u>A.macilenta</u>	<u>Valtari</u>
C.tullia muon.	C.anachoreta	C.nupta K	Th.betulae ♂♀
P.mnemosyne perk.	O.stabilis	O.dilutata	Pl.glandon
N.fimbriata	A.stabilis	V.cambrica	N.phoebe ♂♀
C.pyralina	C.pyralina	E.dodoneata	S.lunigera ♂
Cl.lichenaria	Ps.sabinii	E.pernotata	C.argentea
Ph.graslinella	A.appensata	B.stratarius	lactucae
A.syringaria	E.capitata	Ph.pilosaria	C.vau-punctata
H.sylvinus	Ph.vetulata	<u>Nybom/Mikkola</u>	C.promissa
<u>Jalas</u>	H.pluviaria	<u>N.chardinyi</u>	N.polycommata
E.disa	Rh.purpurata	<u>Teriaho</u>	M.regelaria ♀
E.iduna	H.sylvinus ♀	<u>B.bicolorata</u>	O.dilutata
P.andromedae	<u>Mikkola</u>	C.absinthii	E.badiata
A.aceris	P.apollo	lactucae	I.loricaria ♂♀
A.castanea	P.mnemosyne ugr.	Br.notha ♂	Ph.pilosaria
A.hyperici	P.daplidice	E.selinata	B.stratarius
A.macilenta	T.quercus	subnotata	Rh.strigula
A.nitida	S.fagi	dodoneata	S.tipuliformis
O.stabilis	P.dictaeoid.fr.	S.lunaria ♂♀	
H.crinanensis	P.palpinum.lapp.	S.loricaria ♀	
A.extrema	N.fimbriata	H.aulica ♂♀	
S.decorata	O.stabilis	S.lichenella♀	
E.consonaria	cruda		

Ylläolevien luettelojen mukaiset vaihtokohteet toivotaan siis vaihtajien tutustumista varten näytteille vaihtopäivänä jo klo 12. Lisäksi toivotaan muidenkin kuin ennakolta ilmoittautuneiden osallistuvan vaihtoon.

Runsasta osanottoa toivoen

Johtokunnat

Merikatu 29 B 8

Arvoisa seuramme jäsen.

Lokakuun kokouksen pyydystysteknillisenä tiedonantona ilmoitti kapteeni Ilkka Jalas kokeiluissa todenneensa, että 500 watin seka-
valolamppu on valvontavalona erittäin tehokas, mutta rysävalaisime-
nä vähemmän edullinen. Voimakas valo aiheuttaa sen, että perhoset
eivät tule aivan lähelle ja välttyvät siten joutumasta rysäpullo-
on. Pääosa saaliista jää ympäristöön, joko maahan tai läheisille oksil-
le.

Keskustelussa todettiin, että dipl.ins. Kalevi Kienlinna on
kokeillut runsaasti 500 watin lampulla, siirrellyt sitä eri pyydys-
tyspaikkoihin ja todennut sen valvontavalona ylivoimaisesti tehok-
kaimmaksi. Pohjois-Suomen valoisina kesäöinä on samoin rehtori AVV.
Mikkola havainnut sen erittäin tehokkaaksi, sillä oikein sijoitet-
tuna on 500 watin valvontavalolta saatu paremmat saaliit kuin 6 - 8
rysältä, joissa on ollut 80 - 125 - 160 elohopea- tai sekavalolam-
put. Merikadun varrella sijaitsevan asunnon seinustalle sijoitetus-
sa rysässä se on myös osoittautunut hyvin tehokkaaksi pyydystäjäksi.

Marraskuun kokouksessa 14/11'63 oli saapuvilla 58 jäsentä. Jä-
seniksi hyväksyttiin faktori Pehr Eric Grankvist Pietarsaaresta ja
teinit Ilkka Kontuniemi, Riitta Kulomäki, Jussi Lavinto, Juhani Pit-
känen, Kaija Seppänen, Jorma Wettenhovi ja Antero Viitanen Helsin-
gistä.

Kapteeni Ilkka Jalas ilmoitti, että Helsingin Hyönteisvaihto-
yhdistyksen vuosikokous on 17/11 klo 11 Hyönteismuseolla ja molem-
pien yhdistysten yhteinen vaihtotilaisuus samana päivänä klo 12 al-
kaen Apollon Yhteiskoulussa.

Eri kehitysvaiheina talvehtivista perhoslajeista sekä lajiston
jakautumisesta eri talvehtimisryhmiin oli fil.maist. Adolf Nordma-
nin esitelmän aiheena. Edelleen hän selosti näiden esiintymistä il-
mastollisesti suotuisilla ja epäsuotuisilla alueilla. Esitystä va-
laisivat useat diagrammit.

1. Munatalvehtijoille näyttää edullisen syysilmaston alue sopivan
parhaiten. Nämä ovat Suomessa eteläisiä ja lounaisia lajeja (Ahve-
nanmaalla 132, Muoniossa vain 20 lajia). Tähän ryhmään kuuluu usei-
ta pahoja tuholaisia (Lymantria, Ocneria, Malacosoma, Cerapteryx, Ope-
rophthera, Oporinia, Tortrix viridana ym) sekä myös suuri määrä "ta-
vallisia lajeja". Tiettyjen lajien äkillinen häviäminen saa selityk-
sensä siitä, että "liian suotuisina" syksyinä toukat kuoriutuvat
munista poikkeuksellisesti jo syksyllä. Erannis-lajien toukat ku-
oriutuvat lämpimässä jo kahden viikon kuluttua. Samoin "niittymadot"
kuoriutuvat Keski-Euroopan alangoilla jo syksyllä, mutta nuoret
toukat kuolevat suurimmaksi osaksi syksyisen "varhaiskevään" aika-
na, joten joukkolisääntymistä sattuu siellä hyvin harvoin. Sen si-
jaan alpeilla ja muissa korkeammassa vuoristoissa laji on yleinen,
koska se siellä talvehtii munankuoren sisässä olevana nuorena touk-
kana. Tholera-lajien erikoinen yleistymisen ja ekspansio meillä pe-
rustuu ilmeisesti siihen, että nämä lajit täällä, päin vastoin kuin
Keski-Euroopassa, talvehtivat "muna-toukkana".

2. Toukat voivat talvehtia eri ikäisinä. Meillä talvehtivat toukat
ovat useimmiten aivan nuoria tai toukkavaiheen puolivälissä. Viiden
havaintopaikan keskiarvot valaisevat tätä talvehtimistä: a) nuorena

toukkana 58 lajia, b) toukkavaiheen puolivälissä 84 lajia, c) lähes täysikasvuisena toukkana 31 lajia ja d) täysikasvuisena toukkana 35 lajia. Toukkana talvehtiminen on vallitsevana arktis- ja subarktis- sekä "hög-boreaalilla" lajeilla, joilla toukat talvehtivat usein jopa kahdesti. Samanlainen tilanne on korkeiden vuoristojen ja ilmeisesti myös erittäin epäsuotuisten steppiseutujen lajeilla. Dendrolimus esiintyy Keski-Euroopassa usein tuholaisena, mikä pohjolaissa tapahtuu harvoin.

3. Kotelotalvehtijoita voidaan pitää arempina kylmälle kuin muita. Siksi ne ovat meidän leveysasteillamme riippuvaisia suojelevasta lumipeitteestä, mitä ne eivät suinkaan ole kaikkialla. Maamme itäosissa lumisuhteet ovat suotuisat päinvastoin kuin Lounais-Suomessa. Suhteellisen harvat kotelotalvehtijat ovat pahoja tuholaisia ja nekin, jotka ovat, enimmäkseen tilapäisluontoisia (Pieris brassicae usein, vaikka laji joskus ankaran talven seurauksena voi miltei hävitä vuosikausiksi esiintymättä lainkaan tuholaisena, P.napi, Barathra brassicae. osa Lamestra-lajeja, Panolis ja Bupalus meillä harvoin tuholaisina, vaikka Keski-Euroopassa usein ym).

4. Koteloimagotalvehtijat, joita meillä on suhteellisen vähän ja
5. Imagotalvehtijat, joihin kuuluu monta meillä yleistä, mielenkiintoista lajia, jätettiin käsiteltäväksi joskus toisessa yhteydessä.

Tällä alalla on paljon tutkimista, jotta näitä kysymyksiä käsittelevä "palapeli" saataisiin vähitellen kootuksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Eri talvehtimisryhmiin kuuluvien lajien biologia olisi selvitettävä ja tutkittava, onko pohjoisilla seuduilla talvehtimistavan perusteella erotettavia muotoja tai alalajeja. Tietyt esitelmöitsijän suorittamat ex ovo-kasvatukset osoittavat, että näissä kysymyksissä on vielä paljon selvitettävää.

Keskustelussa käyttivät puheenvuoroja I.Jalas (St.fagin toukat kehittyvät vain, jos saavat syödä munansa kuoren), E.Suomalainen (kertoi D.pini-kasvatuksesta) ja J.Kaisila (Tholerat, jotka munatoukkatalvehtijoita, miltei puuttuvat Baltiasta).

Tiedonantoina:

- metsänhoitaja Th.Clayhills näytti värikuvan Jalaksen rysästä kehittämästään rysätyypistä, jonka katos on 80 sm, suppilo 50 sm leveä ja lamppu sijoitettuna suppiloon. Lisärakennelmana on läpinäkymättömästä, valkoisesta muovista valmistettu, ylhäältä 60, alhaalta 30 sm läpimitaten katkaistu suppilo, joka heijastaa valoa ja estää perhosia lentämästä rysän läpi pudottaen siihen törmäävät alempana olevaan suppiloon ja siitä myrkkypurkkiin. Tulokset ovat olleet erittäin hyviä, jopa 500 yksilöä illassa. Alempi suppilo on heijastusvoiman lisäämiseksi sisustettu rypistetyllä alumiittipaperilla.

- fil.tri Jouko Kaisila esitteli kaksi uutta lepidopterologista teosta, nimittäin Léon Lhomme: Ranskan ja Belgian perhosluettelon ja I.Viidalepp - T.Möls: Eesti Suurliblikate Määräja (I Päevaliblikad). Jälkimmäinen kuuluu sarjaan Abiks Loodusevaatlejale N:o 49.

- prof. Max v.Schantz esitti kaksille maallemme uutta mikroa, nimittäin Nepticula repentiellan ja N.benanderellan, jotka N.Wolff on v.1955 selittänyt Salix repensin miinaajina, edellisen Tanskasta 54 yksilön ja jälkimmäisen 1 (1941) + 3 ♂:n (Svensson) perusteella Ruotsista. Kertoja on syyskuussa 1961 ja elokuun puolivälissä 1962 löytänyt Tvärminnestä sekä S.repensiltä että S.rosmarinifolialta miinoja, joista miinoista kuoriutui keuhkalla 1963 10 N.repentiellaa ja 13 N.benanderellaa. Meillä siis molemmat lajit.

Kokous päättyi klo 21.26.

Hyönteisvaihtotilaisuus pidettiin 17/11 Apollon Yhteiskoululla. Tilaisuuteen osallistui 12 aktiivista vaihtajaa ja lisäksi lukuisasti vaihtoa seuraavia asianharrastajia. Kovakuoriaiskeräilijät saivat vain todeta, ettei heillä ole keskenään vaihdettavaa, mutta perhosvaihto jatkui vilkkaana vapaan vaihdon merkeissä klo 15,30 asti, jonka jälkeen jatkovaihto suoritettiin ravintola "Luccissa". Vaihtomateriaali oli entistä monipuolisempaa, ja useita sellaisia lajeja oli nyt vaihdossa, joita siellä ennen ei ole nähty. Vaihtotilaisuus toi moneen laajaankin kokoelmaan uusia lajeja, ja tyytyväisyys näyttikin yleensä olevan molemminpuolista.

Joulukuun kokouksessa 12/12 oli saapuvilla 46 jäsentä. Jäseneksi hyväksyttiin rouva Salome Alvas ja uusiksi ehdotettiin abiturientit Leif Stolt ja Bror-Erik Mattsson Helsingistä.

Polyploidiaasta silkkiperhosilla piti esitelmän prof. Esko Suomalainen. Hän selosti prof. E.L.Astaurovin tutkimuksia, joissa silkkiperhosen hedelmöitymättömät munat lämpökäsittelyllä oli saatu kehittymään partenogeneettisesti. Tällaisissa munissa ei tapahdu kromosomien konjugaatiota ja reduktiota, vaan ainoastaan ekvaationellinen kypsymisjakautuminen. Kaikki partenogeneettisesti kehittyneet yksilöt ovat ♀♀. Jotkut partenogeneettisesti kehittyneet ♀♀ munivat normaaliin diploidien munien lisäksi myös suuria tetraploidisia munia, jotka kuumakäsittelyllä voidaan saada kehittymään tetraploidisiksi yksilöiksi (♀♀:ksi). Tällainen tetraploidinen ♀ voidaan risteyttää diploidin ♂:n kanssa, jolloin edellisen munissa tapahtuu reduktio ja tuloksena on triploidinen yksilö. Nämä ovat kuitenkin steriilejä. Eräissä risteytyksissä triploidinen ♀ saattoi kuitenkin saada pienemmän määrän jälkeläisiä. Se johtui siitä, että sen ovariossa oli poikkeuksellisesti pieni määrä heksaploidisia munia, jotka hedelmöityttyään läpikäyvät reduktion. Kun haploidinen siittiö hedelmöittää näin syntyneen triploidisen munan, syntyy tetraploidinen yksilö (sekä ♂♂ että ♀♀). Nämä autotetraploidiset ♀♀ ovat fertiilejä, mutta ♂♂ steriilejä. Siten tätä tietä ei voi syntyä pysyvää tetraploidista silkkiperhoskantaa. Astaurovin on sen sijaan onnistunut aikaansaada tetraploidinen Bombyx morin ja B.mandarinan risteytymä, joka on fertiili ja pysyvä. Tämä on ensimmäinen eläinkunnassa kokeellisesti aikaansaatu amfidiploidinen uusi "laji".

Seuran varapuheenjohtaja, fil.tri Harry Krogerus kiitti esitelmöitsijää mielenkiintoisesta esitelmästä, jonka jälkeen käydyssä keskustelussa käyttivät puheenvuoroja K.Keynäs, C-J.Widén ja esitelmöitsijä.

Tiedonantoina:

- rakennusmestari Erkki Peltonen näytti L.trifolin ja L.quercuksen toukat, jotka on helppo erottaa toisistaan trifolin toukan pään edessä olevan kolmiomaisen kuvion ja siitä niskaan jatkuvien vaaleitten viirujen samoinkuin toukan sivuilla karvapeitteen välistä näkyvien samoin vaaleitten viirujen perusteella. L.quercuksen toukilla ei täysikasvuisina tällaisia ole havaittavissa.

- taiteilija J.Alvas näytti metallisen, polttolakatun dialaatikon, josta hän on väliseiniä poistamalla konstruoinut mikroja varten matkaprässilaatikon. Hyönteisneuloja käytettäessä sopii laatikkoon 4 kottivalmisteista levityslautaa, mikroneuloja käytettäessä huomattavasti lukuisammin. Keskustelussa todettiin valmiste hyvin käytännölliseksi ja suositeltiin mikrojen levittämistä elävinä, eetterillä tai kloroformilla huumattuina, jolloin hyönteisneulan kastaminen formaliiniin ennen perhosen läpi pistämistä jouduttaa sen kuolemaa ja lisäksi koveuttaa levitetyn mikron. Varsinkin pienikokoisia mikroja on myöhemmin pehmitettyinä miltei mahdoton levittää, joten tuorelevitys on suositeltavinta.

Kokous päättyi klo 20,46.

Kevätkauden kokoukset pidetään kunkin kuukauden 2.na torstaina klo 19 Yliopiston Eläintieteen laitoksen luentosalissa. Esitelmät:

- 13/2 (vuosikokous) apteekkari Veijo Mannelin: Lépidopterologi Urtasvaarin - Haltian maastossa. (Kaitafilmikertomus kesältä 1963). Lisäksi vuosikokousasiat.
- 12/3 fil.maist. Osmo Peltonen: Tieteellisten nimien ääntämisestä ja lu. kand. Kauri Mikkola: Bourgognen perhossysteemi.
- 9/4 fil.tri Harry Krogerus: Lohjan seudun pikkuperhosista.
- 14/5 tiedonantoja kevään saaliista. Mahdollinen esitelmä ilmoitetaan aikanaan.

Vuosikokouksen väliajalla vastaanottaa rahastonhoitaja jäsenmaksuja. (Aikaisemmin 5,- ja 3,-). Varatkaa sopiva raha! Kiertokirjeiden kansia v:ilta 1962 ja 1963 saatavana hintaan. á -,50 (1962 3, 1963 5 maallemme uutta lajia).

Niitä 30 jäsentä, jotka eivät ole maksaneet v:n 1963 jäsenmaksua, kehoitetaan suorittamaan se ensitilassa edellisen kiertokirjeen mukana lähetetyllä ps.tilillepanokortilla.

Johtokunta

J.k. Tämä kiertokirje on päivätty 31/12'63, jolloin kirjeen alkuosa on kirjoitettu ja se oli tarkoitus postittaa jäsenille. Eräiden kirjeeseen tarpeellisten tietojen viipyminen pitempään kuin on ollut sovittu on aiheuttanut postituksen viivästymisen, mikä tapahtuu nyt 24/1'64.

Sihteeri

Arvoisat seuramme jäsenet!

Tähän, järjestykseltään 75:een kiertokirjeeseen päättyy allekirjoittaneen 9 vuotta kestänyt yhteys jäseniin seuran sihteerinä. Kiitän jäseniä hyvästä yhteistoiminnasta ja ymmärtämyksestä kuluneiden vuosien aikana.

Helsingissä tammikuun 24 p:nä 1964.

